

PENSIONS- SEKTORENS TIKKENDE CO₂-BOMBE

– Danske pensionsinvesteringer for milliarder
i 93 nye olie- og gasudvindingsprojekter

Oktober 2022

MELLEMFOLKELIGT
SAMVIRKE **actionaid**

INDHOLD

Introduktion	5
Om rapporten	6
Nye olie- og gasprojekter – en tikkende CO ₂ -bombe	7
Pensionskassernes investeringer i nye olie- og gasprojekter	9
Pensionssektorens investeringer i Dirty 30-selskaber	11
Cases: Her havner pensionsopsparingerne	12
Anbefalinger	16
Diskussion	17
Metode	17
Appendiks	18
Søgbar database på www.fossilNOfuture.com	22

Figur 1 · Antal og investeringer dokumenteret	5
Figur 2 · Fossil ekspansion i top-20 upstream olie- og gasselskaber	9
Figur 3 · Fossil ekspansion i top-20 midstream olie- og gasselskaber	10
Figur 4 · Pensionsselskabernes investeringer i “Dirty 30”-selskaber	11
Figur 5 · Wisting Oil Field and Barents Sea (Arctic)	13
Figur 6 · Pensionsselskabernes investeringer i Equinor	13
Figur 7 · Pensionsselskabernes investeringer i Lundin Energy	13
Figur 8 · East African Crude Oil Pipeline (EACOP)	14
Figur 9 · Pensionsselskabernes investeringer i TotalEnergies	14
Figur 10 · Investeringer med forbindelse til Golfinho-Atum Gas Complex	15
Figur 11 · Golfinho-Atum Gas Complex (Mozambique)	15
Figur 12 · Oversigt over alle ekspansionsprojekter	18
Figur 13 · Visuelt verdenskort over ekspansionsprojekter	21

Pensionssektorens tikkende CO₂-bombe – Danske pensionsinvesteringer for milliarder i 93 nye olie- og gasudvindingsprojekter.

Denne rapport er udgivet i oktober 2022 af Mellemløst Samvirke og udarbejdet af analytiker Joachim Kattrup. Vi takker for vigtige input fra Eigil Johannisson, Katrine Ehnhus og Alex Wilks samt fra Reclaim Finance. Korrektur: Marianne Worm. Layout: Rune Flensted.

Rapporten er blevet til med finansiering fra The Sunrise Project.

**” INVESTING IN NEW FOSSIL FUELS
INFRASTRUCTURE IS MORAL AND
ECONOMIC MADNESS.**

– António Guterres, FN's generalsekretær

” IF LEADERS ARE GOING TO TALK ABOUT GOING NET ZERO, THEN THEY HAVE TO START NOW. THEY MUST PUT AN END TO INVESTMENT IN NEW FOSSIL FUEL PROJECTS.

– Vanessa Nakate, klimaaktivist fra Uganda

INTRODUKTION

Denne rapport viser, hvordan de 16 største pensions-selskaber i Danmark har investeret milliarder af kroner i selskaber, som er ansvarlige for 93 nye olie- og gasprojekter verden over. Det gælder f.eks. Equinors planer om at udvikle det største norske oliefelt i arktisk. Wisting feltet vil frigive drivhusgasser svarende til 50 kulkræfter udledninger på et år.

Og det gælder TotalEnergies planer om en østafrikansk rørledning på næsten 1.500 km, som skal fragte olie fra Lake Albert-feltet igennem Uganda og Tanzania. Projektet medfører såvel katastrofale konsekvenser for lokalbefolkningen som øgede CO₂-udledninger langt ud i fremtiden.

Det Internationale Energiagentur (IEA) slår fast i sit net zero by 2050-scenario, at investeringer i ny fossil udvinding, som påbegyndes i 2022 eller senere, ikke er foreneligt med målet i Paris-aftalen om at begrænse den globale temperaturstigning til maksimalt 1,5 grader inden år 2100.

Flere danske pensionskasser, f.eks. PFA og Danica Pension, har forpligtet sig på netto-nuludledning i 2050, men de investerer fortsat i selskaber, som gennemfører ny fossil udvinding. Yderligere fossil afbrænding fra nye felter harmonerer ikke med CO₂-reduktioner.

Alle 16 pensionskasser har penge i selskaber, der har planer for nye olie- og gasprojekter. Men omfanget varierer meget. Data i denne rapport viser, at PFA og Danica har investeret henholdsvis 3,2 og 2,7 milliarder kroner i fossile selskaber, der har nye olie- og gasprojekter på forretningsagendaen. Pensam og AkademikerPension har under 100.000 millioner kroner hver. Imens Lægernes Pension og PKA har penge i selskaber, som er direkte involveret i henholdsvis 69 og 61 nye olie- og gasprojekter, så er PBU og AP Pension involveret i henholdsvis blot 8 og 10 nye olie- og gasprojekter.

Forskellene reflekterer en sektor med stigende polarisering, hvad angår klimaindsatsen. Visse pensionsselskaber sælger det fossile fra og skærper deres eksklusionspolitikker, mens andre fortsætter ufortrødent. I foråret 2022 vedtog generalforsamlingerne i AP Pension, AkademikerPension og Lægernes Pension at frasalg blandt andet skal baseres på, hvorvidt selskaber vil udvikle nye fossile udvindingsprojekter. Det er et vigtigt skridt.

Men denne rapport viser, at flere pensionsselskaber skal i gang.

Klimakatastrofen accelerer, og vores pensionsmidler hælder benzin på bålet. Vi har været vidne til en sommer med ekstrem tørke og voldsomme oversvømmelser. I Pakistan står en tredjedel af landet under vand, og i Etiopien, Kenya og Somalia dør en person hvert 48. sekund af sult på grund af

blandt klimakrisen estimeres det.¹ Ethvert nyt fossilt projekt forstærker katastrofen.

Den Europæiske Centralbank anbefaler obligatoriske klimaplaner for finansielle institutioner, og den britiske regering har besluttet at gøre det til lov. Det bør den danske regering også. Vi skal demokratisk beslutte, at vores pensionsopsparing skal investeres efter Paris-aftalens målsætninger – ikke i nye olie- og gasprojekter. Klimarådet bekræfter i sin seneste kommentar til regeringens globale afrapportering, at de finansielle kapitalstrømme fra den danske finanssektor til selskaber, som planlægger nye fossile udvindingsprojekter, er problematiske.

Nedenstående tabel (figur 1) opsummerer, dels hvor mange nye olie- og gasprojekter som pensionskasserne har andel i via deres investeringer i de selskaber, som udvikler dem, dels hvor mange penge de har i de selskaber.

Der er ikke en 1:1-sammenhæng mellem f.eks. at have investeret mange penge i disse selskaber og så at have en andel i mange projekter. Det kan reflektere, at visse selskaber udvikler mange nye olie- og gasprojekter, mens andre har få. Det kan også skyldes, at pensionskasserne har koncentreret store investeringer på få selskaber.

Figur 1 · Antal og investeringer dokumenteret

Pensionselskab	Antal nye Olie- & Gasprojekter	Investeringer DKK
PFA	27	3.182.398.422
Danica Pension	58	2.660.921.652
Velliv	84	1.640.211.514
Sampension	50	1.306.932.550
Pension Danmark	30	1.153.573.098
PKA	62	829.623.900
ATP	12	803.762.051
Topdanmark	10	550.232.640
Industriens Pension	52	470.287.557
Lægernes Pension	70	260.622.436
P+	35	253.996.792
PBU	9	186.079.232
AP Pension	10	121.509.740
Lægernes Pension	37	108.099.636
Pensam	44	100.593.191
AkademikerPension	16	99.108.024
I alt		13.727.952.435

Pensionsselskabernes forbindelser til olie- og gas ekspansionsprojekter og samlede investeret beløb via aktier eller obligationer.

Kilde: Global Energi Monitor + Pensionsselskabernes beholdningslister

Se oversigt over alle fossile ekspansionsprojekter i figur 11 på side 18.

OM RAPPORTEN

Denne rapport kortlægger pensionssektorens investeringer i selskaber, der er ved at udvikle nye olie- og gasprojekter med forventet produktionsstart fra 2022 og frem. Analysen ser på både pensionskassernes aktie- og obligationsinvesteringer. Nye olie- og gasprojekter inkluderer i denne rapport nye projekter i infrastruktur (rørledninger, LNG-terminaler m.m.) og udvinding (efterforskning, udvikling og udbygning af produktion).

Kortlægningen er baseret på 16 danske pensionsselskabers seneste oplyste beholdningslister, der er sammenholdt med tre datasæt: Urgewalds Oil & Gas Exit List² (1), Global Energy Monitors The Global Oil and Gas Extraction Tracker³ og (2) The Global Fossil Infrastructure Tracker⁴ (3) samt Toxic Bonds' Dirty 30-liste.⁵

Resultaterne i denne rapport viser pensionsselskabernes aktie- og obligationsinvesteringer i:

- 1:** Selskaber, som driver eller ejer udviklingen af nye olie- og gasfelter med forventet produktionsstart i 2022 eller frem.
- 2:** Selskaber, som driver eller ejer planlægningen af ny olie- eller gasinfrastruktur med forventet driftsstart fra 2022 eller frem.
- 3:** De 20 mest investerede ekspansive olie- og gasselskaber (upstream og midstream) målt på den samlede markedsværdi af alle pensionsselskabernes fossile investeringer.
- 4:** Dirty 30-selskaber: 30 globale fossile selskaber med dokumenterede store fossile ekspansionsplaner, der især benytter obligationsmarkedet til at finansiere projekterne.

Kortlægningen er ikke et fyldestgørende billede af den danske pensionssektors finansielle investeringer i fossile ekspansionsprojekter. Kortlægningen dækker aktieinvesteringer og i en vis grad obligationer. Pensionssektorens alternative investeringer kan være relateret til fossil ekspansion. Omfanget er uvist qua manglende gennemsigtighed og indsigt i pensionsselskabernes unoterede investeringer. Pensionssektoren er på den baggrund antageligvis involveret i mange flere fossile ekspansionsprojekter, end denne rapport viser.

Alle data er behandlet via et screeningsværktøj udviklet af Mellempøkeligt Samvirke og er offentligt tilgængeligt på www.fossilNOfuture.com

2 Global Oil & Gas Exit List

3 Global Oil and Gas Extraction Tracker

4 Global Oil Infrastructure Tracker

5 Toxic Bonds

NYE OLIE- OG GASPROJEKTER – EN TIKKENDE CO₂-BOMBE

Alle investeringer i ny fossil udvinding skal ophøre fra og med 2022, hvis verden skal nå målsætningen om maksimalt 1,5-graders global temperaturstigning i år 2100. Det er præmissen i Det Internationale Energiagenturs net zero 2050-scenari⁶. Alle CO₂-udledninger fra nye planlagte olie- og gasfelter, der udvikles i 2022 og frem, er en tikkende CO₂-bombe under Paris-aftalen.

Ifølge et nyt forskningsstudie⁷, udgivet den 17. maj 2022 i det videnskabelige tidsskrift *Environmental Research Letters*, kan net zero 2050-scenariet kun indfries, hvis halvdelen af de allerede eksisterende fossile faciliteter udfases hurtigere end planlagt.

Hvis den globale opvarmning skal begrænses til 1,5 grader, skal verden altså ikke kun øjeblikkeligt stoppe alle investeringer i ekspansion af ny fossil produktion og efterforskning efter nye fossile forekomster. Vi skal ifølge nyeste forskning på området tillige lade 40 procent af de udviklede reserver forblive i undergrunden. I det lys er det endda endnu mere problematisk at investere i nye olie- og gasprojekter.

Misser vi målet om maksimalt 1,5-graders global temperaturstigning, vil det blandt andet medføre 15 gange større dødelighed i sårbare regioner, ødelæggelse af store landbrugsarealer, som vil true fødevarer sikkerheden i mange udviklingslande, samt øget geografisk rækkevidde for sygdomme, der allerede om ganske få år forventes at ramme Danmark⁸. Konsekvensen af nye olie- og gasprojekter er simpelthen, at klimaforandringerne øges, flere mennesker fordrives fra deres hjemsteder, og uligheden i verden øges.

Ifølge den seneste rapport fra FN Klimapanel (IPCC)⁹ har den stigende ulighed og efterveerne fra covid-19-pandemien øget behovet for en retfærdig grøn omstilling og en radikalt hurtigere transformation til reel klimafinansiering. 3,6 milliarder mennesker i udviklingslandene er ifølge IPCC¹⁰ særligt udsatte, fordi de lever i områder, som rammes først og hårdest af klimaforandringerne.

Ifølge IPCC har vi allerede udledt 80 procent af de tilladte drivhusgasser, hvis vi vil holde os under maksimalt 1,5-graders global opvarmning. Det siger sig selv, at CO₂-budgettet ikke har plads til yderligere fossil afbrænding end det, de nuværende udviklede reserver tilsiger.

Ved at opretholde investeringer i selskaber, der udvikler nye olie- og gasprojekter, er pensionselskaberne med til at forværre klimaforandringerne og har andel i, at vi ikke når 1,5-graders målet.

Risiko for tabte milliarder

Ethvert finansielt bidrag til fossil ekspansion øger samtidig risikoen for *stranded assets* (strandede aktiver). Ifølge IPCC udgør risikoen for stranded assets fra ikkebenyttede fossile brændsler og tilhørende infrastruktur på makroplan mellem 1.000 og 4.000 milliarder amerikanske dollars, afhængigt af hastigheden i den grønne omstilling.

Denne beregning er baseret på, at verden formår at begrænse den globale temperatur til maksimalt 2 grader. Er målet 1,5 grader, er fremskrivningen betragtelig højere.

IPCC konkluderer altså, at tab på fossile investeringer er meget sandsynlige. Risikoen for stranded assets handler ikke om, hvorvidt det sker, men om omfanget af tabene.

I et nyligt forskningsprojekt, offentliggjort juni 2022 i tidsskriftet *Nature Climate Change*¹¹, konkluderes det, at risiko for tab på fossile aktiver overvejende hviler på investorer i OECD-landene. Analysens resultater viser, at pensionselskaberne især er eksponeret over for tab fra strandede fossile aktiver.

Den engelske nonprofitbaserede tænketank Carbon Tracker har for nylig udgivet en rapport¹², der konverterer risikoen for tab i net zero 2050-scenariet til konkrete olie-selskaber.

6 IEA analysis: 'World Energy Outlook 2021'

7 Existing fossil fuel extraction would warm the world beyond 1.5 °C

8 'Myggebårne sygdomme nærmer sig hastigt Danmark'

9 'IPCC Sixth Assessment Report'

10 'IPCC Sixth Assessment Report', kapitel 15 om Investment og Finance

11 Stranded fossil-fuel assets translate to major losses for investors in advanced economies (nature.com)

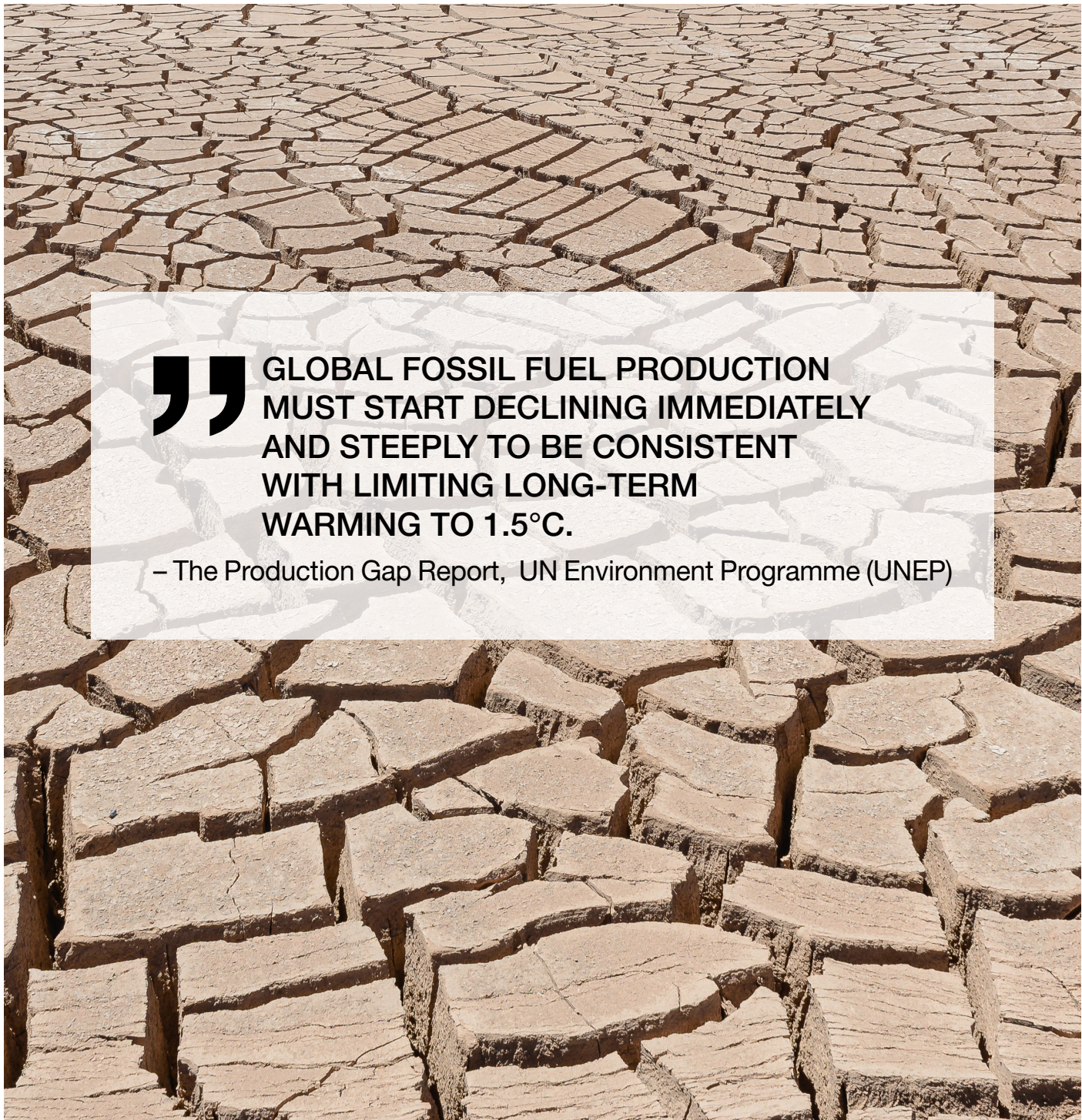
12 Adapt to Survive: Why oil companies must plan for net zero and avoid stranded assets

Mellemfolkeligt Samvirke har med udgangspunkt i Carbon Trackers rapport beregnet risikoen for finansielle tab for en række udvalgte olieinvesteringer i flere pensionsselskabers porteføljer. Opgørelserne viser, at risiko for strandede aktiver skal opgøres i milliarder af kroner.

For eksempel risikerer PFA at miste værdier for op mod 1,7 milliarder kroner på blot syv fossile investeringer, herunder i oliegi-ganterne Shell og TotalEnergies. Danicas risiko for tab på strandede aktiver udgør over en halv milliard kroner i seks

fossile selskaber, blandt andet fra positioner i olieselskaberne BP, ConocoPhillips, Chevron og Equinor.

Stikprøveopgørelsen er endda konservativt beregnet og tager udgangspunkt i IEA's scenario for eksisterende og kommende velkendte klimapolitikker og reguleringer (IEA's STEPS-scenario). Risikoen for tab anslås at være noget større, hvis man inddrager ikke besluttede politiske tiltag, som skal iværksættes under net zero 2050-scenariet.

”

**GLOBAL FOSSIL FUEL PRODUCTION
MUST START DECLINING IMMEDIATELY
AND STEEPLY TO BE CONSISTENT
WITH LIMITING LONG-TERM
WARMING TO 1.5°C.**

– The Production Gap Report, UN Environment Programme (UNEP)

PENSIONS KASSERNES INVESTERINGER I NYE OLIE- OG GASPROJEKTER

Udvinningsselskaber

Ser man på de 20 fossile udvinningsselskaber, som pensionskasserne investerer mest i, vil de i gennemsnit udvide deres fossile produktionskapacitet med 522 procent¹³ inden for de næste syv år.

I de kommende år vil disse top-20-selskaber være i stand til at producere mere end fem gange så meget energi fra fossile brændsler i forhold til kapaciteten i 2021. Og de allokere årligt 70 milliarder kroner i efterforskning af nye olie- og gasfelter. Det er dramatisk, i lyset af at vi ikke blot skal undlade at lave nye olie- og gasprojekter, men at vi også skal reducere den fossile produktion kraftigt.

TotalEnergies, Shell og Pemex er de tre udvinningsselskaber, som den danske pensionssektor med næsten 6 milliarder kroner har investeret mest i. Alle tre selskaber øger produktionskapaciteten betragteligt i de kommende syv år (kort sigt) med henholdsvis 420 procent, 257 procent og 50 procent.

Især Pemex og Shell investerer massivt i nye oliefelter – henholdsvis 12 og 16 milliarder danske kroner årligt – for at sikre, at der på den lange bane er olie- og gasreserver nok til at forsyne det stadig større fossile produktionsapparat. Det er gode eksempler på, at udvikling af nye olie- og gasfelter hænger uløseligt sammen med udbygning af ny kapacitet og tilhørende infrastruktur.

Som det fremgår af figur 3, er det tydeligt, at især de store olieselskaber investerer stort i ekspansion af nye olie- og gasfelter. Ekspansion og udvikling af nye felter er en integreret del af forretningsmodellen. Det fremgår af de meget store beløb, som eksempelvis Occidental Petroleum Corporation, ConocoPhillips, BP og Equinor årligt benytter på at efterforske nye oliefelter.

Det indiske konglomerat og energiselskab Reliance Industries, en af Indiens største private virksomheder, øger den fossile produktion med over 2.000 procent over de

Figur 2 · Fossil ekspansion i top-20 upstream olie- og gasselskaber

Selskab	Fossil sektor	Kapacitetsudvidelse *	CAPEX Exploration (DKK)	Samlede investeringer (DKK)
TotalEnergies SE	OIL & GAS UPSTREAM	4,2	5.475.157.200	2.144.852.748
Royal Dutch Shell plc	OIL & GAS UPSTREAM	2,6	15.936.279.600	1.888.830.201
Petróleos Mexicanos (PEMEX)	OIL & GAS UPSTREAM	0,5	12.507.226.800	1.777.607.109
Schlumberger Ltd	OIL & GAS UPSTREAM	2,0	97.446.000	1.306.823.258
Occidental Petroleum Corporation	OIL & GAS UPSTREAM	2,0	3.066.933.000	912.867.766
BP plc	OIL & GAS UPSTREAM	2,9	6.142.237.200	695.852.429
Reliance Industries Ltd	OIL & GAS UPSTREAM	22,0	24.852.000	629.770.486
Equinor ASA	OIL & GAS UPSTREAM	3,6	7.641.401.400	565.990.527
Mitsubishi Corporation	OIL & GAS UPSTREAM	4,0	185.082.000	551.642.159
Mitsui & Co Ltd	OIL & GAS UPSTREAM	8,0	202.478.400	513.108.554
Chevron Corporation	OIL & GAS UPSTREAM	3,1	6.162.511.200	467.165.016
Sumitomo Corporation	OIL & GAS UPSTREAM	4,5	3.989.400	423.053.534
Marubeni Corporation	OIL & GAS UPSTREAM	2,5	122.690.400	418.009.703
RWE AG	OIL & GAS UPSTREAM	15,9	7.978.800	404.968.869
JSC NC KazMunayGas (KMG)	OIL & GAS UPSTREAM	2,2	468.002.400	338.180.395
ConocoPhillips	OIL & GAS UPSTREAM	4,0	5.014.675.800	330.072.282
BHP Group Ltd	OIL & GAS UPSTREAM	7,5	2.025.111.000	278.045.280
INPEX Corporation	OIL & GAS UPSTREAM	4,1	800.757.600	256.114.925
Eni SpA	OIL & GAS UPSTREAM	2,8	4.047.017.400	252.930.395
Sojitz Corporation	OIL & GAS UPSTREAM	6,0	981.000	245.605.425
I alt			69.932.808.600	14.401.491.060

* Tallet beregnet på Urewalds opgørelse af "Resources under Development in 2021" opgjort i MMBOE i forhold produktionskapacitet i 2020.
Kilde: Urewald

kommende år. Selskabet er dermed det selskab på danske pensionssektors beholdningslister, som udvider den fossile kapacitet relativt mest.

88 procent af Reliance Industries' nuværende produktion er baseret på fracking, hvilket defineres som en ukonventionel produktionsform, der foruden store CO₂-udledninger forårsager en række lokale miljøproblemer. 43 procent af Reliance Industries' fremtidige fossile produktionskapacitet vil blive bygget til ukonventionel produktion.

Infrastrukturselskaber

Den danske pensionssektors top-20-investeringer i midstream olie- og gasselskaber er i gang med at bygge mere end 9.000 kilometer nye olie- og gasrørledninger verden over samt opføre nye LNG-terminaler (flydende fossil gas) mange steder med en samlet kapacitet på 113 millioner ton per år (mtpa). Verdens største LNG-eksportør, Australien, har til sammenligning en LNG-eksportkapacitet på 87,6 mtpa.¹⁴

En af de selskaber, som pensionssektorerne investerer mest i, er amerikanske Sempra Energy. Sempra Energy er i gang med at udvikle LNG-terminaler i USA og Mexico med en samlet kapacitet på 22,2 mtpa og etablerer samtidig en ny 532 kilometer lang gasrørledning.

IEA vurderer, at verdens gasproduktion skal reduceres med 55 procent, hvis net zero 2050-scenariet skal realiseres. Mange danske pensionssektorer har via FN's Net-Zero Asset Owner Alliance netop defineret CO₂-neutralitet for porteføljen som et mål. I det lys er det svært paradoksalt, at den danske pensionssektor finansielt hænger sammen med selskaber, der ekspanderer gaskapaciteten, idet succeskriteriet for CO₂-neutralitet kræver reduktion af verdens samlede gasproduktion.

Generelt er den danske pensionssektor via aktie- og obligationsinvesteringer finansielt tæt forbundet med LNG-ekspansionen i USA. Men danske pensionspenge supporterer også midstream olie- og gasekspansionsprojekter i flere andre lande, for eksempel Frankrig, Italien, Spanien, Canada, Thailand og Indien.

Figur 3 · Fossil ekspansion i top-20 midstream olie- og gasselskaber

Selskab	Fossil sektor	Pipelines under Development (KM)	LNG Terminals (Mtpa) *	Samlede Investeringer (DKK)
NextEra Energy Inc	OIL & GAS MIDSTREAM	187,71	0	4.485.686.142
Engie SA	OIL & GAS MIDSTREAM	16	6	990.601.193
Enel SpA	OIL & GAS MIDSTREAM	0	6	981.760.549
General Electric Company	OIL & GAS MIDSTREAM	0	4,34	554.630.144
Snam SpA	OIL & GAS MIDSTREAM	1046,5	0	535.297.925
AES Corporation	OIL & GAS MIDSTREAM	0	1,09	396.859.951
Sempra Energy	OIL & GAS MIDSTREAM	531,41	26,22	383.131.714
KKR & Co Inc	OIL & GAS MIDSTREAM	333,82	0	265.316.294
ONEOK Inc	OIL & GAS MIDSTREAM	120,7	0	246.344.990
Cheniere Energy Inc	OIL & GAS MIDSTREAM	33,8	20,98	233.209.638
Valero Energy Corporation	OIL & GAS MIDSTREAM	393,5	0	214.730.112
Barrick Gold Corporation	OIL & GAS MIDSTREAM	253,45	0	208.135.213
The Williams Companies Inc	OIL & GAS MIDSTREAM	872,79	0	179.905.766
TC Energy Corporation	OIL & GAS MIDSTREAM	1852,66	0	157.700.984
Pembina Pipeline Corporation	OIL & GAS MIDSTREAM	311,14	0	82.770.256
New Fortress Energy Inc	OIL & GAS MIDSTREAM	0	25,22	81.780.108
PTT Public Company Ltd	OIL & GAS MIDSTREAM	1858,66	20,24	78.955.152
Enagás SA	OIL & GAS MIDSTREAM	1106	1	70.115.545
Buckeye Partners LP	OIL & GAS MIDSTREAM	152,9	0	49.186.170
Petronet LNG Ltd	OIL & GAS MIDSTREAM	0	2,7	48.303.398
I alt				10.244.421.244

* Annual Capacity under Development
Kilde: Urgewald

14 Countries with largest liquefied natural gas (LNG) export capacity in operation worldwide as of 2021

PENSIONSSSEKTORENS INVESTERINGER I DIRTY 30-SELSKABER

Mellemfolkeligt Samvirke har støttet op om initiativet Toxic Bonds¹⁵, der har kortlagt 30 globale fossile selskaber med dokumenterede store fossile ekspansionsplaner. De 30 selskaber udgør de fossile selskaber i verden, som udsteder flest obligationer til at finansiere fossil ekspansion.

I mange tilfælde er selskabernes eksponering mod obligationsmarkedet kolossal. Det gælder eksempelvis Total-Energies¹⁶, som har udestående obligationer til en værdi af næsten 50 milliarder amerikanske dollars. Det er penge, som benyttes til fossil ekspansion.

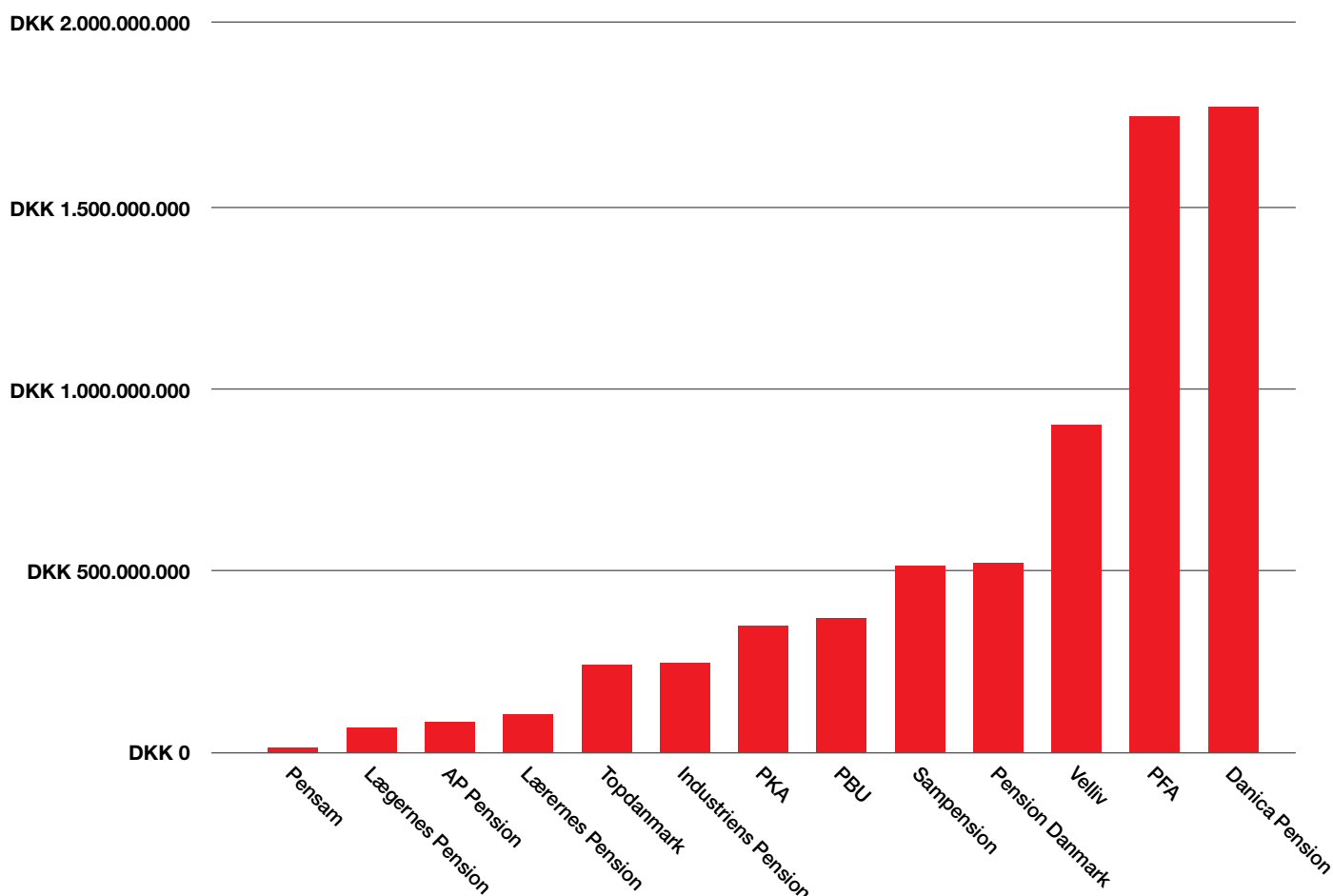
Siden klimaaftalen i Paris i 2015 er der i alt udstedt olie- og gasobligationer for 2.000 milliarder dollars. Det er ifølge Greenwatch¹⁷ halvdelen af den samlede markedsværdi i

omløb på obligationsmarkedet. Mere end 600 milliarder dollars repræsenterer obligationsfinansiering med udløbsdato efter 2030.

Hver gang investorer køber gæld via obligationer til et fossilt projekt eller selskab, hjælper de et nyt kulværk, olie- eller gasfelt eller ny fossil infrastruktur i gang. Investorerne har magten til at stoppe finansieringen af nye olie- og gasprojekter. Det globale obligationsmarked spiller derfor en afgørende rolle i forhold til klimamål.

De danske pensionskassers investeringer i The Dirty 30. Samlet er omkring 10 milliarder danske pensionskroner investeret i selskaber på Dirty 30-listen.

Figur 4 · Pensionskassernes investeringer i "Dirty 30"-selskaber

15 Toxic Bonds: Home | Toxic Bonds

16 Total Greenwash: Tell Investors Not To Buy Total's Toxic Bonds

17 GreenWatch Team: Andreas Hoepner, Matthew McQuade and Fabiola Schneider. Data collected 23 February - 23 March 2022 <https://www.greenwatch.ai/>

CASES: HER HAVNER PENSIONSOPSPARINGERNE

De danske pensionsselskaber har investeringer i selskaber, som er i gang med mindst 93 nye olie- og gasprojekter. I dette afsnit beskrives fire af de i alt 93 ekspansionsprojekter.

Det arktiske oliefelt Wisting

Equinor vil udvikle Wisting-oliefeltet i Barentshavet allerede fra 2022. Wisting, som er beliggende i et område med et meget sårbart økosystem, kan ifølge en rapport fra Oil Change International¹⁸ blive det største felt i Norge med dramatiske konsekvenser for miljøet til følge. Wisting vil blive det nordligste oliefelt i verden.

Feltet vil potentielt kunne producere mere end 500 millioner tønder olie årligt. Det vil frigive omkring 200 millioner ton CO₂-udledninger svarende til de årlige udledninger fra 50 kulfyrede kraftværker.

Med ekspansionsplanerne for Wisting-feltet bringer Equinor biodiversiteten og dyrelivet i Arktis i fare. Olieproduktionen forurener ikke bare naturen nu og her. Ifølge IPCC opvarmes Arktis mindst dobbelt så hurtigt som kloden som helhed, hvilket truer hele dyrelivet og biodiversiteten i Norden.

Det er værd at bemærke, at mens Equinor og deres partnere går videre med planerne for Wisting-feltet, ser resten af olie- og gasindustrien ud til betvivle den økonomiske levedygtighed af fossil ekspansion i Barentshavet.¹⁹

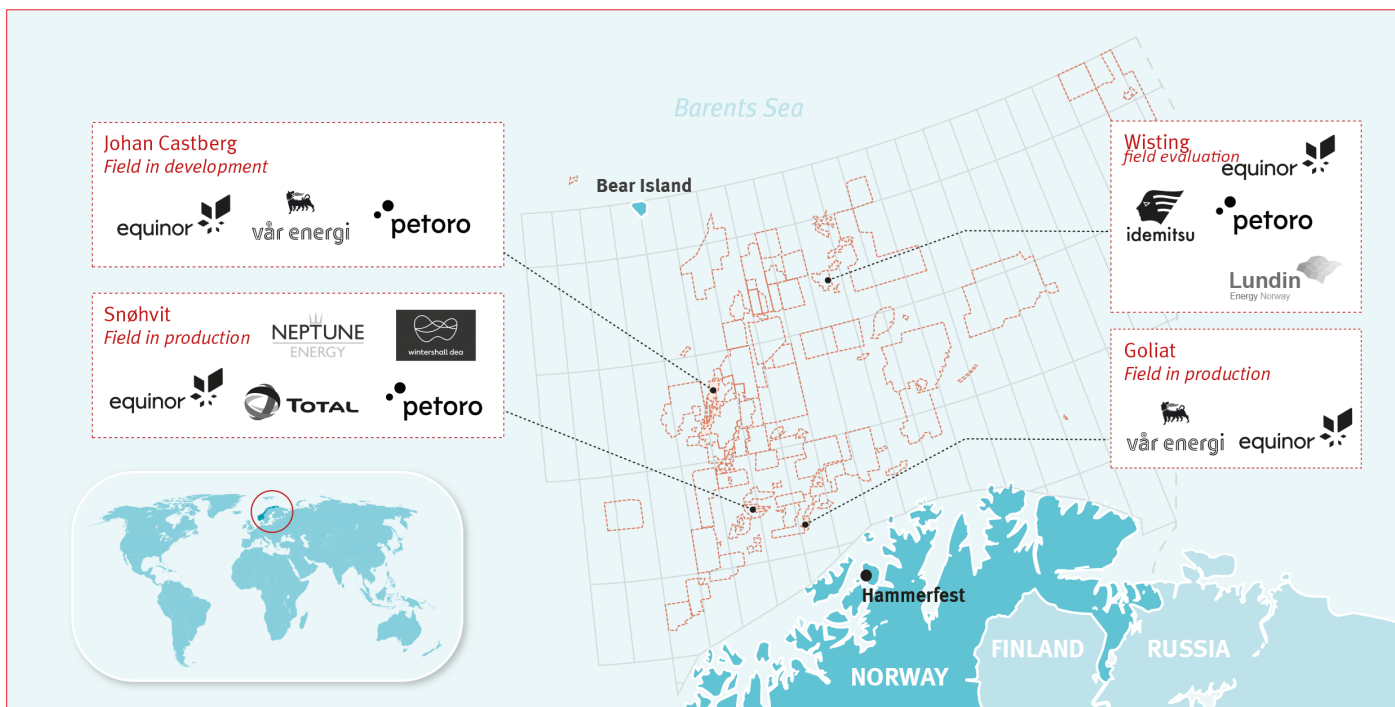
Figur 6 · Pensionselskabernes investeringer i Equinor

Pensionselskab	Investering (DKK)
Danica Pension	273.763.328
PBU	184.478.996
PKA	135.130.773
Pension Danmark	114.792.664
Sampension	105.598.498
Velliv	95.693.547
Lægernes Pension	9.317.678
I alt	918.775.484

Figur 7 · Pensionselskabernes investeringer i Lundin Energy

Pensionselskab	Investering (DKK)
Industriens Pension	57.475.311
Lægernes Pension	21.050.435
Pensam	2.842.082
Sampension	40.197.688
I alt	121.565.515

Figur 5 · Wisting Oil Field and Barents Sea (Arctic)

Kilde: Urgewald

¹⁸ Norway is pursuing an aggressive policy of expanding its oil and gas industries

¹⁹ Wisting Oil Field and Barents Sea (Arctic)

EACOP – den østafrikanske rørledning

Den enorme østafrikanske olierørledning EACOP²⁰ skal transportere råolie fra Ugandas oliefelter til havnen Tanga i Tanzania ved Det Indiske Ocean. Rørledningen skal løbe gennem Afrikas største sø, Lake Victoria, som over 40 millioner mennesker er afhængige af til ferskvand og fødevarerproduktion, og som der er seriøs forureningsfare for. Anslået 118.000 mennesker i Uganda og Tanzania står til at miste deres jord pga. af konstruktionen.

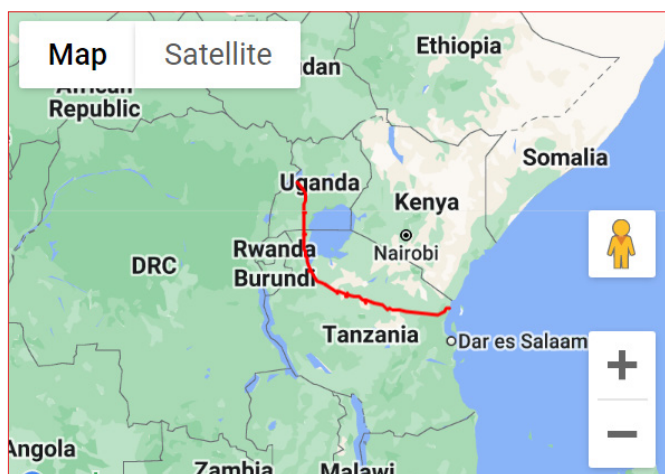
Olierørledningen vil blive næsten 15.000 km lang og få en kapacitet på 216.000 tønder olie om dagen. Råolien skal efter planen fragtes i rørledningen fra 2025, og byggeriet starter i efteråret 2022. Ejere er TotalEnergies og China National Offshore Oil Corporation (CNOOC).

Mange familier har i mere end to år oplevet begrænset adgang til deres egen jord og er blevet forhindret i at dyrke fødevarer og afgrøder. De afventer stadig kompensation.²¹ En lang række store banker og forsikringsselskaber har trukket deres finansielle støtte til projektet som følge af sociale, klima- og miljømæssige problemer.

Problemerne har fået lokale civilsamfundsaktører til at kritisere olieudviklingen med anklager om menneskerettighedskrænkelser og miljøforurening. Medier melder, at forhandlingerne mellem regeringen og virksomhederne har forsømt indsatsen for at beskytte lokalsamfundene i området. Det har betydet, at mange lokale gennem årene har vendt sig fra at være håbefulde til nu at være indigneret.²²

En lang række danske pensionselskaber har samlet set investeringer for mere end 7 milliarder kroner i TotalEnergies.

Figur 8 · East African Crude Oil Pipeline (EACOP)

Kilde: [www.gem.wiki/East_African_Crude_Oil_Pipeline_\(EACOP\)](http://www.gem.wiki/East_African_Crude_Oil_Pipeline_(EACOP))

²⁰ East African Crude Oil Pipeline (EACOP)

²¹ EAST AFRICA CRUDE OIL PIPELINE: FUELED BY RBC

²² Uganda's First Oil: What is at Stake?

²³ Uganda's First Oil: What is at Stake?

Lake Albert – olieudvinding (Uganda)

I søen Lake Albert, der ligger på grænsen mellem Uganda og Tanzania, vil man efter planen begynde udvinding af olie fra 2025. Feltet er tæt relateret til EACOP, som skal føre olien væk fra feltet. Lake Albert anslås at kunne producere 230.000 tønder olie om dagen, og den samlede investering anslås at være på omkring 10 milliarder amerikanske dollars.

Lake Albert er Ugandas næststørste sø og en central kilde til levebrød for tusindvis af fiskere i Uganda og nabolandet Den Demokratiske Republik Congo. Olieeffterforskning i området kan medføre negative virkninger for miljøet, herunder ødelæggelse af biodiversitet og landbrug, som er kilden til levebrød for over 70 procent af befolkningen i Uganda.

Søen er en del af Nilen, som er en helt afgørende vandkilde for millioner af mennesker i det østlige og nordøstlige Afrika²³. Begrænset adgang til frisk vand kan få alvorlige konsekvenser i regionen.

Feltet ejes af China National Offshore Oil Corporation (CNOOC Limited) og Uganda National Oil Company og TotalEnergies.

Figur 9 · Pensionselskabernes investeringer i TotalEnergies

Pensionselskab	Investeringer (DKK)
PFA	1.303.580.802
Danica Pension	347.854.104
Topdanmark	243.889.750
Velliv	186.726.179
Industriens Pension	78.388.145
PKA	67.966.086
Pension Danmark	30.136.080
Lægernes Pension	17.119.475
Pensam	13.221.380
I alt	2.288.882.001

Golfinho-Atum Gas Complex (Mozambique)

Olie- og gasindustriens blik er rettet mod Mozambique. Indledende undersøgelsesboringer i 2007 påviste store mængder offshorefossilgas. Siden er der løftet enorme naturrigdomme ud af Mozambiques undergrund. Og det fortsætter. Mozambique kan blive verdens fjerdestørste fossilgaseksportør, hvis planerne om at påbegynde produktionsplanerne fra Golfinho-Atum og tre andre store gasprojekter gennemføres.

Ifølge TotalEnergies, som besidder den største ejerandel af gasreserverne, er Golfinho-Atum det største fossile projekt i Afrika, som er fuldt finansieret²⁴.

Foruden feltet Golfinho-Atum drejer det sig om gasfelterne Mamba, Prosperidade og CoralCoral South. Erfaringer fra andre fossile gasprojekter (LNG) i Mozambique, for eksempel i Cabo Delgado-provinsen, har været skræmmende med store konsekvenser for lokalbefolkningen. Det har medført tvangsforflytninger af mennesker, voldelige konflikter samt ødelæggelse af landbrugsarealer, skove og den naturlige kystlinje – alle steder, der er hjemsted for lokalsamfund, der er afhængige af de berørte områder. Hertil kommer alvorlige konsekvenser for mange dyr og planter.²⁵

De fire nye gasprojekter er planlagt at gå i produktion frem mod 2029 og har samlet set gasreserver på ca. 2,5 milliarder m³. Til sammenligning har Tyra-gasfeltet i Nordsøen reserver for igangværende indvinding og besluttet udbygning på 13 milliarder m³.

Befolkningen i Mozambique har behov for energiforsyning, men den skal være grøn og klimaretfærdig. Projektet har stor betydning for landets økonomiske og sociale udvikling, og det understreger manglen på retfærdige grønne alternativer.

Flere danske pensionsselskaber er relateret til Golfinho-Atum via investeringer i Mitsui & Co., TotalEnergies og Oil and Natural Gas Corporation Ltd (ONGC).

Figur 10 · Investeringer med tilknytning til Golfinho-Atum Gas Complex

Pensionsselskab	Projekt	Investeringer (DKK)
PFA	Golfinho-Atum	1.366.531.577
Danica Pension	Golfinho-Atum	481.511.864
Topdanmark	Golfinho-Atum	243.889.750
ATP	Golfinho-Atum	230.493.021
Velliv	Golfinho-Atum	190.847.074
Lærernes Pension	Golfinho-Atum	84.018.536
Industriens Pension	Golfinho-Atum	78.388.145
PKA	Golfinho-Atum	67.966.086
Sampension	Golfinho-Atum	52.135.818
Pension Danmark	Golfinho-Atum	41.229.568
Pensam	Golfinho-Atum	34.259.666
I alt		2.871.271.104

Oversigt over samlede investeringer i selskaber, som har ejerandele i Golfinho-Atum Gas Complex (Mitsui & Co., TotalEnergies og Oil and Natural Gas Corporation Ltd (ONGC)).

Figur 11 · Golfinho-Atum Gas Complex (Mozambique)

Kilde: www.energynorthern.com/2019/09/30/total-closes-acquisition-of-anadarkos-share-in-mozambique-lng/

²⁴ This is the largest project financing ever in Africa

²⁵ Fuelling the Crisis in Mozambique

ANBEFALINGER

Anbefalinger til pensionskasserne

Pensionskasserne bør frasælge fossile selskaber (olie, gas og kul), der fortsætter med at etablere eller investere i nye olie- og gasprojekter, herunder udvikling af oliefelter, opførelse af infrastruktur og tilhørende services.

For uddybende anbefalinger til den gode politik på olie og gas henvises til 'Oil and Gas Policy Tracker' udarbejdet af organisationen Reclaim Finances. Den screener desuden løbende finansielle institutioners olie og gaspolitikker, p.t. er ATP, PFA og Danica analyseret.

<https://oilgaspolicytracker.org/>

Anbefalinger til politikerne

Folketinget bør indføre lovgivning, som pålægger alle finansielle institutioner, herunder pensionskasser, over en vis størrelse at udarbejde og offentliggøre en klimaplan for, hvordan institutionen vil bringe sine aktiviteter i overensstemmelse med Paris-aftalens 1,5- graders mål og IEA's net zero 2050-scenarie. Klimaplanerne skal følge en standard, der flugter med klimavidenskaben, som derved skaber en lige spillebane for de finansielle institutioner.

For mere information om forslaget henvises til rapporten 'En bæredygtig banksektor' udarbejdet af Mellempåvirkende Samvirke.

DISKUSSION

Den danske pensionssektor har ude i verden ry for at være en af de fremmeste, hvad angår ansvarlighed, herunder håndtering af den fossile sektor via enten frasalg eller engagement via det aktive ejerskab. Men som denne rapport tydeligt viser, har pensionssektoren i Danmark et forklaringsproblem, hvad angår investeringer i selskaber, som udvider det fossile produktionsapparat og bruger milliarder af kroner på at udvikle nye olie- og gasfelter.

Videnskaben er ganske klar i sine vurderinger af, hvad der kræves for at begrænse den globale temperaturstigning til maksimalt 1,5 grader inden år 2100. Vurderingen er, at den fossile energisektor skal reduceres markant frem mod 2050. Aktiviteter, som sigter mod fossile udvidelser, er derfor uacceptable i et klimakriseperspektiv, som sigter efter at indfri Paris-aftalens målsætninger.

Denne rapport viser pensionssektorens investeringer i de selskaber, som er ansvarlige for fossil ekspansion i de kommende år. Rapporten viser meget præcist, hvilke fossile ekspansionsprojekter i verden danske pensionspenge investeringsmæssigt er relateret til. Det bør give stof til eftertanke blandt pensionssektorens beslutningstagere, at jagten på afkast til kunder og medlemmer sker gennem virksomheder,

som søger at udvikle nye fossile projekter med dertilhørende øgede CO₂-udledninger i fremtiden til følge.

Desuden bør rapporten blandt alle investorer mane til etisk selvransagelse, idet mange af de kortlagte ekspansionsprojekter har store lokale negative konsekvenser for mennesker, miljø og dyr. Rapporten er derfor også et værktøj til videre undersøgelser af konsekvenserne af fossile udvidelser.

Det er bekymrende, at pensionsselskaberne accepterer investeringer for mange milliarder kroner i fossile selskaber, der via fossile ekspansionsplaner direkte modarbejder målet om netto CO₂-udledninger på nul. Desto flere nye fossile felter vi åbner, desto længere tid vil den grønne omstilling tage. Det er samtidig bekymrende, at de danske pensionsopsparere ikke reagerer højlydt, men tilsyneladende accepterer, at opsparingen til alderdommen modarbejder klimamål og Paris-aftalen.

Pensionsselskaber, der praktiserer investeringsstrategier for grøn omstilling uden først at afvikle aktiver, der bidrager til at udvide den globale fossile kapacitet, øger risikoen for store tab på såvel egne som andres aktiver. Det er både moralsk og finansielt uansvarligt at investere i fossil ekspansion.

METODE

Fossil ekspansion i olie- og gassektoren er i denne rapport defineret med udgangspunkt i dels en opgørelse af fossile selskabers kapacitetsudvidelser målt som millioner tønder olieækvivalenter (mmbøe) per år inden for de næste syv år (basisår 2021). Og dels som fossile selskabers anlægsinvesteringer (CAPEX) i forbindelse med eftersøgning (exploration) af nye olie- og gasfelter til fossil udvinding på længere sigt. Disse informationer er leveret af Urgewalds research og sammenholdt med data fra Global Energy Monitor om konkrete olie- og gasprojekter i verden med drifts- eller produktionsstart i 2022 eller senere. Projekternes ejere og driftsansvarlige, enten direkte eller indirekte via joint ventureselskaber, er screenet mod 16 danske pensions-selskabers aktie- og obligationslister.

Rapporten omhandler nye olie- og gasprojekter om udvinding og infrastruktur i henholdsvis upstream- og midstream-sektoren. Kulprojekter er ikke inddraget i rapporten. Samtlige pensionsselskaber har modtaget datagrundlaget for materiale til gennemsyn og har haft indtil 3. august 2022 mulighed for at

verificere resultaterne i forhold til eventuelle fejl eller ændringer i beholdningerne.

Kortlægningen er ikke et fyldestgørende billede af den danske pensionssektors finansielle investeringer i fossile ekspansionsprojekter. Screeningen er baseret på et stort antal værdipapirer udstedt af den fossile sektor, men der er antagelig obligationer og aktier, som ikke har kunnet identificeres.

Dels findes der andre datasæt, der tilsvarende viser fossile ekspansionsprojekter, heriblandt projekter i kulsektoren, der ikke er inddraget i denne analyse. Kulsektoren er fravalgt, fordi mange projekter allerede er behæftet med stor økonomisk usikkerhed og antageligvis ikke bliver gennemført.

Dels er pensionssektorens indirekte investeringer i fossile ekspansionsprojekter, via f.eks. banker, forsikringsselskaber og andre, som leverer kapital, tjenester, services eller produkter til fossil ekspansive selskaber, ikke inddraget. Desuden kan pensionssektorens alternative investeringer være relateret til fossil ekspansion. Omfanget er uvist qua manglende gennemsigtighed og indsigt i pensionsselskabernes unoterede investeringer.

APPENDIKS

Oversigt over fossile ekspansionsprojekter, som danske pensionselskaber er forbundet til

Figur 12 · Oversigt over alle ekspansionsprojekter

Oil & Gas ekspansionsprojekt	Produktions-start	Land	Status	Type	Kilde	Info
Red Oak Oil Pipeline	2022	USA	Proposed	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Red_Oak_Oil_Pipeline
Chayanda-Eastern Siberia-Pacific Ocean Oil Pipeline	2022	Russia	Proposed	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Chayanda-Eastern_Siberia-Pacific_Ocean_Oil_Pipeline
Putnam Expansion Project	2022	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Florida_Gas_Transmission_Pipeline
Acadiana Gas Pipeline	2022	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Tennessee_Gas_Pipeline
GALSI Gas Pipeline	2022	Italy	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Galsi_Pipeline
North East Natural Gas Pipeline Grid Project	2022	India	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/North_East_Natural_Gas_Pipeline_Grid_Project
Liza Gas Pipeline	2022	Guyana	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Liza_Gas_Pipeline
Scarborough Gas Pipeline	2022	Australia	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Scarborough_Gas_Pipeline
Novoportovskoye Oil and Gas Condensate Field-Yamburg Gas Pipeline	2022	Russia	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Novoportovskoye_Oil_and_Gas_Condensate_Field-Yamburg_Gas_Pipeline
Power of Siberia Gas Pipeline Phase 2	2022	Russia	Construction	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Power_of_Siberia_Gas_Pipeline
North Baja Gas Pipeline	2022	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/North_Baja_Gas_Pipeline
Elwood Power Plant Expansion Project	2022	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/ANR_Gas_Pipeline
Louisiana XPress Expansion Project	2022	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Columbia_Gulf_Transmission
Alberta Xpress Expansion Project	2022	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/ANR_Gas_Pipeline
Tuxpan-Tula Gas Pipeline	2022	Mexico	Construction	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Tuxpan-Tula_Gas_Pipeline
Salina Cruz-Tapachula Gas Pipeline	2022	Mexico	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Salina_Cruz-Tapachula_Gas_Pipeline
Kazakhstan Caspian Transportation System	2023	Kazakhstan	Shelved	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Kazakhstan_Caspian_Transportation_System
Caspian Pipeline Consortium Expansion	2023	Kazakhstan, Russia	Proposed	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Caspian_Pipeline_Consortium
Lokichar-Lamu Oil Pipeline	2023	Kenya	Proposed	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Lokichar%E2%80%93Lamu_Oil_Pipeline
Uganda-Tanzania Crude Oil Pipeline	2023	Uganda, Tanzania	Proposed	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Uganda%E2%80%93Tanzania_Crude_Oil_Pipeline
Southern Light Reversal and Conversion Project	2023	Canada, USA	Proposed	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Southern_Lights_Oil_Diluent_Pipeline
Peace Pipeline Phase VIII	2023	Canada	Proposed	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Peace_Pipeline
Peace Pipeline Phase VII	2023	Canada	Proposed	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Peace_Pipeline
Keystone XL Oil Pipeline	2023	Canada, USA	Construction	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Keystone_XL_Oil_Pipeline
Key Access Pipeline System (KAPS)	2023	USA	Proposed	NGL	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Key_Access_Pipeline_System
Crib Point Pakenham Pipeline	2023	Australia	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Crib_Point_Pakenham_Pipeline
Slovakia-Hungary Interconnector Gas Pipeline	2023	Hungary	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Slovakia-Hungary_Interconnector_Gas_Pipeline
Permian Pass Gas Pipeline	2023	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Permian_Pass_Gas_Pipeline
Waddington Expansion Project	2023	USA, Canada	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Iroquois_Gas_Pipeline
Sajaa-Jebel Dhana gas pipeline expansion	2023	United Arab Emirates	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Sajaa%E2%80%93Jebel_Dhana_gas_pipeline
Barrosa Export Pipeline	2023	Australia	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Barossa_Export_Pipeline
Delhi Connector Gas Pipeline	2023	USA	Shelved	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Delhi_Connector_Gas_Pipeline
Driftwood LNG Pipeline	2023	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Driftwood_Gas_Pipeline
Permian Global Access Pipeline	2023	USA	Shelved	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Permian_Global_Access_Pipeline
Haynesville Global Access Pipeline	2023	USA	Shelved	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Haynesville_Global_Access_Pipeline
Rio Bravo Gas Pipeline	2023	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Rio_Bravo_Gas_Pipeline
Gasoducto Noroccidente	2023	Colombia	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Gasoducto_Noroccidente
Eagle Mountain-Woodfibre Gas Pipeline	2023	Canada	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Eagle_Mountain-Woodfibre_gas_pipeline
Ukhta-Torzhok 3 Gas Pipeline	2023	Russia	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Ukhta-Torzhok_3_Gas_Pipeline
Bovanenkovo-Ukhta III Gas Pipeline	2023	Russia	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Bovanenkovo%E2%80%8B-Ukhta_III_Gas_Pipeline
Trail West Pipeline	2023	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Trail_West_Pipeline
Gas Transmission Northwest Expansion	2023	USA, Canada	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Gas_Transmission_Northwest
Enbridge Line 5 Replacement Project	2024	USA	Proposed	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Enbridge_Line_5_Oil_Pipeline
Niger Benin Oil Pipeline	2024	Niger, Benin	Construction	Oil	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Niger_Benin_Oil_Pipeline
Donlin Gold Mine Gas Pipeline	2024	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Donlin_Gold_Mine_Pipeline
Cyprus-Egypt Gas Pipeline	2024	Cyprus, Egypt	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Cyprus-Egypt_gas_pipeline
Port Arthur Gas Pipeline	2024	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Port_Arthur_Gas_Pipeline
Line 1600 Gas Pipeline Expansion	2024	USA	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Line_1600_Gas_Pipeline
Prince Rupert Gas Transmission Pipeline	2024	Canada	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Prince_Rupert_Gas_Transmission
Hungary-Slovenia-Italy Interconnector Gas Pipeline	2025	Hungary, Slovenia, Italy	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Hungary_Slovenia_Italy_Interconnection

... FORTSAT

Oversigt over fossile ekspansionsprojekter, som danske pensionselskaber er forbundet til

Fortsat / Figur 12 · Oversigt over alle ekspansionsprojekter

Oil & Gas ekspansionsprojekt	Produktions-start	Land	Status	Type	Kilde	Info
Eastring Pipeline	2025	Slovakia, Hungary, Romania, Bulgaria	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Eastring_Pipeline
Celorioco-Spanish Border Gas Pipeline	2025	Portugal	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	http://bit.ly/35Uhdks
GASUN Gas Pipeline	2026	Brazil	Construction	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/GASUN_Gas_Pipeline
Matagiola-Massafra Gas Pipeline	2026	Italy	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	http://bit.ly/3afsorm
Adriatica Pipeline Phase 5	2026	Italy	Construction	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Adriatica_Pipeline
Adriatica Pipeline Phase 4	2026	Italy	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Adriatica_Pipeline
Adriatica Pipeline Phase 3	2026	Italy	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Adriatica_Pipeline
Beaço Gas Pipeline	2027	East Timor, Australia	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Bea%C3%A7o_Gas_Pipeline
Abadi Gas Pipeline	2028	Indonesia	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Abadi_Gas_Pipeline
Amagasaki-Kumiyama Gas Pipeline	2028	Japan	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Amagasaki%E2%80%93Kumiyama_Gas_Pipeline
Guitiriz-Zamora-Adradas Gas Pipeline	2028	Spain	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Guitiriz-Zamora-Adradas_Gas_Pipeline
Sealine Tirrenica gas pipeline	2034	Italy	Proposed	Gas	Global Fossil Infrastructure Tracker	https://www.gem.wiki/Sealine_Tirrenica_gas_pipeline
Wisting Oil Field and Barents Sea	?	Norway	Announced	Oil	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://gogel.org/Wisting-Oil-Field-and-Barents-Sea
Dalma	2022 (expected)[not stated]	United Arab Emirates	In development	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Dalma_Gas_Field_(United_Arab_Emirates)
Coral/Coral South	2022 (expected)[not stated]	Mozambique	discovered	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/CoralCoral_South_Gas_Field_(Mozambique)
Greater Western Flank Phase 3	2022 (expected)[not stated]	Australia	In development	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Greater_Western_Flank_Phase_3_Gas_Project_(Western_Australia_Australia)
Absheron	2022 (expected)2017	Azerbaijan	In development	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Absheron_Oil_and_Gas_Field_(Azerbaijan)
Ain Tsila	2022 (expected)2020	Algeria	In development	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Ain_Tsila_Oil_and_Gas_Field_(Algeria)
Grayfer	2022 (expected)2020	Russia	In development	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Grayfer_Oil_and_Gas_Field_(Russia)
Karabakh	2022 (expected)2020	Azerbaijan	In development	Oil	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Karabakh_Oil_Field_(Azerbaijan)
Semakovskoye	2022 (expected)2020	Russia	In development	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Semakovskoye_Gas_Field_(Russia)
North El Amriya/North Idku (NEA/NI)	2022 (expected)2021	Egypt	In development	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/North_El_AmriyaNorth_Idku_(NEA/NI)_Oil_and_Gas_Concession_(Egypt)
Kovykta	2022 (expected)2021	Russia	In development	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Kovykta_Gas_Field_(Russia)
Fedorovsky	2023 (expected)[not stated]	Kazakhstan	In development	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Fedorovsky_Oil_and_Gas_Block_(Kazakhstan)
Shwe Yee Htun	2023 (expected)[not stated]	Myanmar	discovered	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Shwe_Yee_Htun_Oil_and_Gas_Field_(Myanmar)
Yuzhno-Kirinskoye	2023 (expected)2019	Russia	In development	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Yuzhno-Kirinskoye_Oil_and_Gas_Field_(Russia)
Ande Ande Lumut	2023 (expected)2019	Indonesia	discovered	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Ande_Ande_Lumut_Oil_and_Gas_Field_(Indonesia)
Golfinho-Atum	2023 (expected)2019	Mozambique	discovered	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Golfinho-Atum_Gas_Complex_(Mozambique)
Scarborough	2023 (expected)2019	Australia	discovered	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Scarborough_Gas_Field_(Western_Australia_Australia)
Lac Da Vang	2023 (expected)2020	Vietnam	In development	Oil	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Lac_Da_Vang_Oil_Field_(Vietnam)
Sangomar	2023 (expected)2020	Senegal	In development	Oil	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Sangomar_Oil_Field_(Senegal)
Kharasaveyskoye	2023 (expected)2020	Russia	In development	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Kharasaveyskoye_Gas_Field_(Russia)

... FORTSAT

Oversigt over fossile ekspansionsprojekter, som danske pensionsselskaber er forbundet til

Fortsat / Figur 12 · Oversigt over alle ekspansionsprojekter

Oil & Gas ekspansionsprojekt	Produktions-start	Land	Status	Type	Kilde	Info
Karish North	2023 (expected)2021	Israel	In development	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Karish_North_Gas_Field
Enterprise	2023 (expected)2021	Australia	discovered	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Enterprise_Oil_and_Gas_Field_(Victoria,_Australia)
Greater Tortue Ahmeyim	2023 (expected)2021	Senegal-Mauritania	In development	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Greater_Tortue_Ahmeyim_Gas_Complex_(Senegal-Mauritania)
Mamba	2024 (expected)2020	Mozambique	discovered	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Mamba_Gas_Complex_(Mozambique)
Ghasha	2025 (expected)(not stated)	United Arab Emirates	In development	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Ghasha_Oil_and_Gas_Field_(United_Arab_Emirates)
Kamennomysskoye (offshore)	2025 (expected)2020	Russia	In development	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Kamennomysskoye_(offshore)_Gas_Field_(Russia)
Barossa	2025 (expected)2021	Australia	discovered	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Barossa_Oil_and_Gas_Field_(Australia)
Trefoil	2025 (expected)2021	Australia	discovered	Oil and Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Trefoil_Oil_and_Gas_Field_(Tasmania,_Australia)
Lake Albert Development	2025 (expected)2021	Uganda	In development	Oil	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Lake_Albert_Development_Oil_Project_(Uganda)
Aphrodite	2026 (expected)2020	Cyprus	discovered	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Aphrodite_Gas_Field
Prosperidade	2029 (expected)2019	Mozambique	discovered	Gas	Global Oil and Gas Extraction Tracker	https://www.gem.wiki/Prosperidade_Gas_Complex_(Mozambique)

Visuelt kort over lande, hvor danske pensionspenge understøtter fossil ekspansion

Figur 13 · Visuelt verdenskort over ekspansionsprojekter

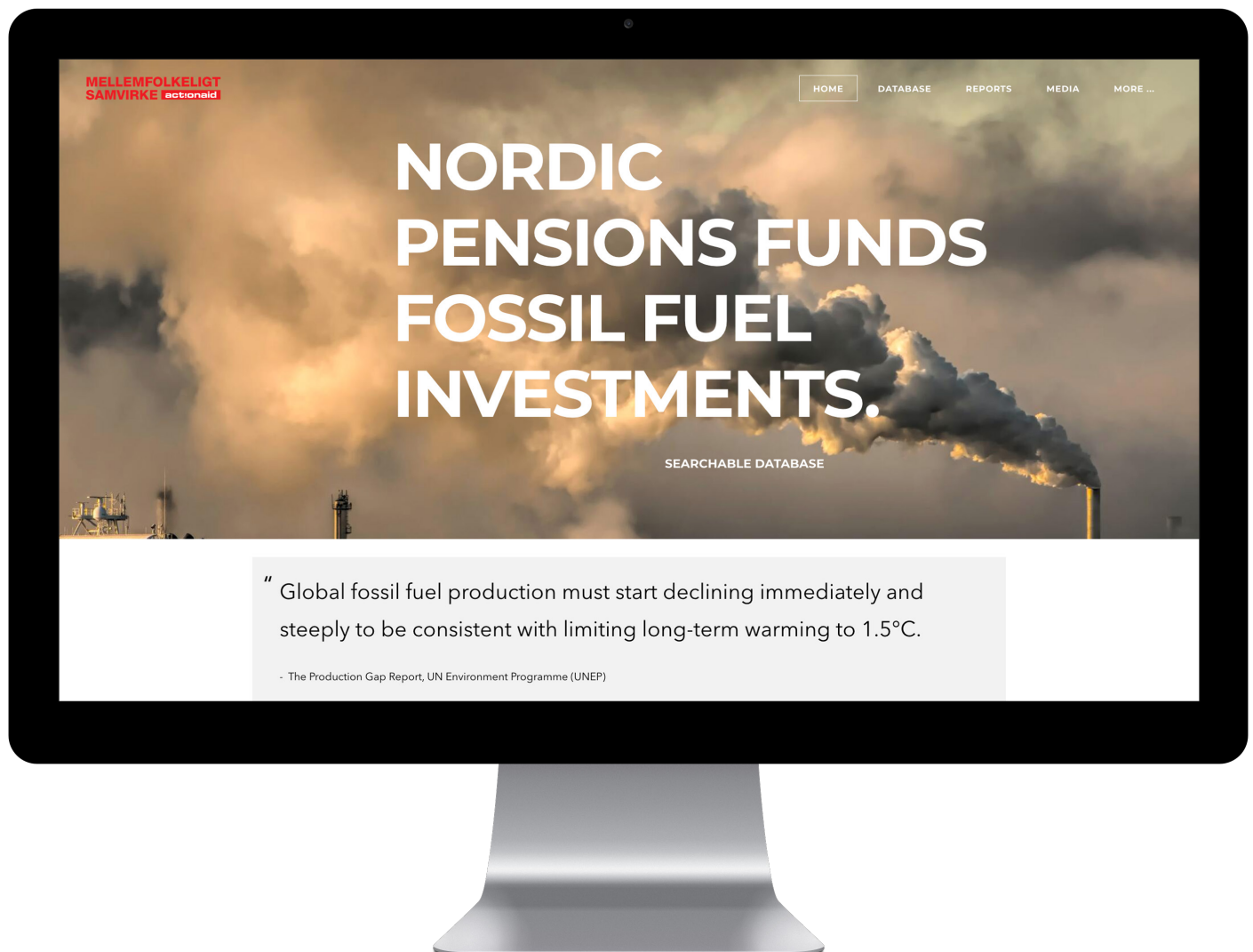

SØGBAR DATABASE PÅ WWW.FOSSILNOFUTURE.COM

Alle data er behandlet via et screeningsværktøj udviklet af Mellemfolkeligt Samvirke.

Database og screeningsværktøj er bygget i Caspio databasewebapplikationssystem og er offentligt tilgængeligt på www.fossilNOfuture.com. På siden kan resultaterne ses.

I alt har screeningen identificeret 92 fossile ekspansionsprojekter, som de danske pensionselskaber via i alt 1.552 aktie- og obligationspositioner investerer i.

Ulighed i verden. Det er problemet. Derfor bringer vi mennesker sammen for at skabe fællesskab og forandring. Sammen med ActionAid kæmper vi i 45 lande for at styrke menneskerettigheder og udrydde fattigdom.

 www.ms.dk

 [@ActionAidDK](https://twitter.com/ActionAidDK)

 Mellemfolkeligt Samvirke

 [MellemfolkeligtSamvirke](https://www.instagram.com/MellemfolkeligtSamvirke)

**MELLEMFOLKELIGT
SAMVIRKE**